FINANŢAREA TERORISMULUI: ANALIZA JURIDICO-PENALĂ ŞI CRIMINOLOGICĂ

Dorel COJOCARI

CZU: 343.326:343.97 cojocari.dorel98@gmail.com

The present study aims to analyze both the legal and criminological aspects of terrorism financing. Also, it was evaluated the international and national provisions on the regulation of the following crime. This study is based on a complex theoretical, legal and criminological research, out of which, multiple characteristics of this crime were highlighted. And in the end, several conclusions and proposals have been drawn up for amending the legislation.

Crima organizată transfrontalieră nu constituie un fenomen nou pentru societate, dar în ultimele decenii ea cunoaşte o puternică expansiune extrateritorială şi pune în pericol direct diverse sfere ale vieţii, fapt care se datorează finanţării în proporţii deosebit de mari a acestui fenomen, iar contracararea finanţării terorismului este una dintre cele mai actuale obiective strategice cu care se confruntă atât Republica Moldova, cât şi întreaga comunitate internaţională.

Analizând cadrul normativ al reglementării juridice din mai multe state, observăm că definiţia de *finanţare a terorismului* diferă de la stat la stat, însă are anumite trăsături comune care se rezumă la aceea că finanţarea terorismului se realizează, atunci când orice persoană prin orice mijloace, direct sau indirect, ilicit şi intenţionat, furnizează sau colectează fonduri cu intenţia de a le utiliza sau ştiind că vor fi folosite, integral sau parţial, pentru a comite un act terorist. În procesul de investigare a finanţării terorismului, mijloacele financiare sunt urmărite de la originea lor la organizaţia teroristă sau celule teroriste, care folosesc fondurile pentru a comite actele de terorism.

Astfel, prin incriminarea la art.279 CP al RM a infracţiunii de finanţare a terorismului, legiuitorul a dorit să protejeze mai multe valori sociale; or, *obiectul juridic special* al acestei infracţiuni este unul multiplu, deoarece, prin comiterea acestei infracţiuni, se atentează nu doar la relaţiile sociale cu privire la neadmiterea punerii la dispoziţie sau a colectării bunurilor ori cu privire la neadmiterea prestării unor servicii financiare în vederea finanţării terorismului [1, p.541], ci şi, totodată, la securitatea economiei naţionale (în particular circulaţia corectă a mijloacelor băneşti şi a bunurilor sau a veniturilor). Argumentul principal se bazează pe faptul că, atunci când se comite infracţiunea dată, din circuitul economic legal sunt scoase fondurile financiare şi diferite categorii de bunuri care ulterior vor fi utilizate în activităţi de susţinere a grupurilor teroriste sau utilizate nemijlocit la comiterea actelor teroriste.

În context este de subliniat că, prin comiterea finanţării terorismului, făptuitorul prin modalităţile faptice alternative, prevăzute de dispoziţia normei la art.279 CP al

RM, scoate fondurile şi bunurile din circuitul economic legal, sau prestând servicii financiare, prejudiciază mai întâi sistemul economic, după care deja se pune în pericol securitatea şi ordinea publică, ori destinaţia acestor fonduri şi bunuri este contribuirea la activitatea teroristă. La rândul său, *obiectul material* al infracţiunii incriminate la art.279 CP al RM îl reprezintă bunurile şi fondurile de orice natură care au fost sau sunt dobândite prin orice mijloace sau în unele cazuri obiectul imaterial care reprezintă prestarea anumitor servicii sau operaţiuni financiare.

Analiza de drept penal comparat ne arată că statele, apreciind gravitatea faptei prin prisma valorilor supreme asupra cărora sunt îndreptate consecinţele nefaste ale acestei infracţiuni, reglementează diferit infracţiunea de finanţare a terorismului. Astfel, această infracţiune, fie nu este incriminată în Codul penal, dar într-o lege specială, exemplul României [2] ceea ce face dificilă stabilirea obiectului juridic atât generic cât şi special al infacţiunii, fie este incriminată sub formă de modalitate faptică alternativă a laturii obiective a altor infracţiuni, adică nu incriminează finanţarea terorismului într-o componenţă separată, exemplu legislaţiile Federaţiei Ruse [3] şi a Republicii Federale Germania [4].

În altă ordine de idei, din alin.(1) art.279 CP al RM, stabilim că această infracţiune este una formală şi se săvârşeşte doar prin acţiune, iar *latura obiectivă* a acesteia se realizează prin comiterea uneia dintre următoarele acţiuni care au caracter alternativ: a) punerea la dispoziţie (oferirea) prin diferite metode, directă sau indirectă, a bunurilor de orice natură dobândite prin orice mijloc, a mijloacelor financiare în diferite fonduri sau a materialelor; b) colectarea prin diferite metode, directă sau indirectă, a bunurilor de orice natură dobândite prin orice mijloc, a mijloacelor financiare în diferite fonduri sau a materialelor; c) prestarea unor servicii financiare (bancare şi nebancare).

La rândul său, *latura subiectivă* a acestei infracţiuni se caracterizează prin vinovăţie sub formă de *intenţie directă*, fapt care se atestă și prin prezenţa în mod oligatoriu a unuia dintre *scopurile speciale* prevăzute în mod expres de normă, și anume: a) scopul de utilizare a acestor bunuri ori servicii la organizarea, pregătirea ori comiterea unei infracţiuni teroriste; b) în orice scop, de către un grup criminal organizat, o organizaţie criminală sau de o persoană aparte care comite ori întreprinde tentative de comitere a unei infracţiuni cu de natură teroristă sau care organizează, dirijează, se asociază, se înţelege în prealabil, instigă sau participă în calitate de complice la comiterea acestei infracţiuni. În ipoteza existenţei oricărui alt scop, fapta nu poate fi calificată în baza art. 279 CP al RM. La rândul său, motivele comiterii acestei infracţiuni pot fi cele mai diverse.

Subiect al infracţiunii de finanţare a terorismului conform art.279 CP al RM poate fi persoana fizică responsabilă care în momentul comiterii faptei a atins vârsta de 16 ani, precum şi persoana juridică, cu excepţia autorităţii publice. În alt context, în urma analizei rapoartelor FATF [5] şi a practicii internaţionale, am stabilit trei ipoteze în care se încadrează *subiecţii* finanţării terorismului: 1) finanţarea terorismului, realizată în secret sau în mod explicit de către stat prin autorităţile sale publice, aşa-numitele state sponsori; 2) finanţarea terorismului, realizată cu sprijin secret prin favorizarea în

orice mod cu excepţia celui descris în punctul 1), sau prin inacţiune din partea autorităţilor statale; 3) finanţarea terorismului, realizată de subiecţi independenţi de stat, şi anume persoanele juridice (cu excepţia autorităţilor publice) şi persoane fizice care îşi urmăresc propriile scopuri.

Din prisma criminologică, am stabilit existenţa diversităţii de factori în comiterea infracţiunii de finanţare a terorismului, prin urmare, statele au adoptat diferite instrumente juridice de nivel internaţional pentru combaterea finanţării terorismului.

În cele din urmă cu titlu *de lege ferenda* în scopul perfecţionării normei prevăzute la art.279 CP al RM, propunem completarea articolului cu următoarele circumstanţe agravante: săvârşirea infracţiunii de către persoana cu funcţie de răspundere, persoana publică şi persoana cu funcţie de demnitate publică; săvârşirea infracţiunii de către o entitate din sectorul financiar.

De asemenea, adoptarea unui aliniat nou, care să fie similar cu alin.(2) art.36 din Legea României nr.535/2004, şi care să aibă următorul conţinut: „săvârşirea unei infracţiuni în scopul obţinerii de fonduri, cu intenţia de a fi folosite sau cunoscând că acestea urmează a fi folosite, în tot sau în parte, pentru săvârşirea actelor de terorism ori pentru susţinerea unei entităţi teroriste”.

Introducerea acestor agravante este necesară, deoarece: *primo* – să nu fie utilizate resursele financiare şi administrative ale statului, şi *secundo* – substanţial este sporit pericolul social al acestei fapte, comparativ cu situaţiile prevăzute la alin.(1) art.279 CP al RM, în cazul în care persoana care în prealabil a comis intenţionat o altă infracţiune de pe urma căreia a obţinut un venit cu care ulterior intenţionat finanţează activitatea teroristă.

Referinţe:

1. BRÂNZĂ, S., STATI, V., *Tratat de Drept penal. Partea specială*. Vol. I. Chişinău: Tipografia Centrală, 2015. 541p. ISBN 978-9975-53-469-7.
2. Legea României privind prevenirea şi combaterea terorismului, nr. 535/2004. În: Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 1161 din 08 decembrie 2004, în vigoare din 11.12.2004.
3. Уголовный кодекс Российской Федерации: от 13 июня 1996 г. № 63-ФЗ. В: Собрание законодательства РФ, 1996, № 25, 17 июня. Ст. 2954.
4. Codul penal German din 13 noiembrie 1998 modificat ulterior prin Legea din 2 august 2000 (publicată în M.O. nr.I, pag.1253), [Accesat 18.11.2021] Disponibil: http://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Germania-RO.html
5. FATF Report, Emerging Terrorist Financing Risks, Paris Cedex, October 2015; [Accesat 15.11.2021]. Disponibil:https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Emerging-Terrorist-Financing-Risks.pdf

Recomandat
***Dorina GUREV**, dr., conf. univ.*